A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2007. június 14.*

A C-246/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Patent- und Markensenat (Ausztria) a Bírósághoz 2005. június 10-én érkezett, 2005. február 9-i határozatával terjesztett elő az előtte

Armin Häupl

és

a **Lidl Stiftung & Co. KG**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas, a harmadik tanács elnöke, A. Tizzano, A. Borg Barthet (előadó), U. Lõhmus és A. Ó Caoimh bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. szeptember 21-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– A. Häupl Patentanwalt saját maga képviseletében, segítője: W. Ellmeyer Patentanwalt,

– a Lidl Stiftung & Co. KG képviseletében H. Sonn Patentanwalt,

– az osztrák kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és J.-Ch. Niollet, valamint A.L. During, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Braun, N. B. Rasmussen és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. október 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o., a továbbiakban: irányelv) 10. cikke (1) bekezdésének és 12. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezen kérelmet egyrészről A. Häupl, másrészről a Lidl Stiftung & Co. KG (a továbbiakban: Lidl) közötti jogvitában terjesztették elő egy olyan védjegy törlése ügyében, melynek a Lidl a jogosultja.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Ha a jogosult a lajstromozástól számított öt éven belül nem kezdte meg a tagállamban a védjegy tényleges használatát az árujegyzékben szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, vagy ha az ilyen használatot öt éven át megszakítás nélkül elmulasztotta, a védjegyoltalomra alkalmazni kell az ebben az

irányelvben előírt jogkövetkezményeket, kivéve, ha a jogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja."

4 Az irányelv 12. cikkének (1) bekezdése értelmében „a védjegyoltalom megszűnését kell megállapítani, ha a jogosult az árujegyzékben szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban a védjegy tényleges használatát az adott tagállamban megszakítás nélkül öt éven át elmulasztja, kivéve ha a jogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja [...]".

A nemzetközi szabályozás

5 A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló, 1891. április 14-i, utoljára 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított Madridi Megállapodás (a továbbiakban: Madridi Megállapodás) 3. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy „a Szellemi Tulajdon Világszervezetének Nemzetközi Irodája (a továbbiakban: Nemzetközi iroda) az 1. cikknek megfelelően bejelentett védjegyet haladéktalanul lajstromozza. A lajstromozás a származási országban benyújtott nemzetközi lajstromozási kérelem keltét viseli, ha a nemzetközi iroda a kérelmet ennek napjától számított kéthónapos határidőn belül vette kézhez."

6 A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó marrakeshi egyezmény 1C. mellékletében szereplő, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény az Európai Közösség nevében a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal került jóváhagyásra (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű

különkiadás: 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.; a továbbiakban: TRIPs-megállapodás) A TRIPs-megállapodás 19. cikkének (1) bekezdésében a lajstromozott védjegy használatának követelményét a következő összefüggésben említi:

„Amennyiben a lajstromozás fenntartásához a lajstromozott védjegy használata szükséges, a lajstromozás csak akkor törölhető, ha a védjegyet legalább három évig folyamatosan nem használták, hacsak a védjegytulajdonos nem indokolja kellően a használat hiányát. A használat elmaradásának jogos indokai közé tartoznak a védjegytulajdonos akaratától függetlenül felmerülő, a védjegy használatát gátló körülmények, például a védjegyoltalommal érintett áruk vagy szolgáltatások importjának korlátozása vagy az azokkal szemben támasztott egyéb állami előírások."

A nemzeti szabályozás

7 A védjegyek oltalmára vonatkozó 1970. évi törvény (Markenschutzgesetz 1970, BGBl. 260/1970, a továbbiakban: MSchG) 19. cikke szerint „a védjegyhez fűződő jogosultság a védjegy nyilvántartásba vételének napján kezdődik (lajstromozás). Az oltalomhoz való jog a lajstromozás havának végét követő 10 év elteltével szűnik meg."

8 Az MSchG 33a. cikkének 1. §-a értelmében:

„Bárki kérheti az olyan lajstromozott védjegy törlését, amelyet legalább öt éve lajstromoztak Ausztriában vagy amely a 2. cikk 2. §-a értelmében Ausztriában

oltalmat élvez, ha a jogosult vagy az ő hozzájárulásával harmadik személy az árujegyzékben szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban a védjegy tényleges használatát Ausztriában, a törlés iránti kérelem benyújtását megelőzően, öt éven át elmulasztja (10a. cikk), kivéve ha a jogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja."

9 Az MschG 2. cikke értelmében az MschG analógia útján alkalmazandó az Osztrák Köztársaság területén nemzetközi egyezmények értelmében megszerzett védjegyekhez fűződő jogosultságokra is.

Az eljárás alapjául szolgáló tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 A Lidl „Le Chef de CUISINE" szó- és ábrás védjegy jogosultja. A német alapvédjegy 1993. július 8-a óta, az egyaránt Ausztriára is kiterjedően lajstromozott nemzetközi védjegy pedig 1993. október 12-e óta élvez oltalmat. Ez utóbbit a Nemzetközi Iroda 1993. december 2-án tette közzé és közölte az érdekelt szerződő államokkal.

11 A Lidl egy 1973-ban Németországba telepített áruházláncot irányít. Ausztriában az első áruház 1998. november 5-én nyílt meg. Az alapeljárás alperese kizárólag a saját elárusítóhelyein forgalmaz „Le Chef de CUISINE" védjeggyel ellátott készételeket. Az első osztrák áruházak megnyitását megelőzően a Lidl meghatározta a termékek belső elhelyezkedését, megállapodást kötött a szállítókkal és raktározni kezdte a már leszállított árut.

12 A. Häupl 1998. október 13-án a MSchG 33a. cikkének 1. §-a alapján a használat elmulasztása miatt az Osztrák Köztársaság területére vonatkozóan a szóban forgó védjegy törlését kérte. Szerinte az e rendelkezésben előírt ötéves határidő az oltalmi időszak kezdetétől, azaz 1993. október 12-től számítandó. A Lidl vitatta a törlés iránti kérelmet. Azzal érvelt, hogy az említett határidő 1993. december 2-án kezdődött, így csak 1998. december 2-án járt volna le. Azonban ezen időpontban a szóban forgó védjeggyel ellátott termékek árusítása megkezdődött a Lidl első ausztriai áruházában. A Lidl továbbá azt hangsúlyozta, hogy 1994 óta tervezték az áruházlánc ausztriai bővítését, azonban az új áruházak megnyitását ebben a tagállamban „bürokratikus akadályok" késleltették, különösen a működési engedélyek kiadása miatt.

13 A Nichtigkeitsabteilung des Patentamtes (az osztrák szabadalmi hivatal törlési osztálya) 1998. október 12-i hatállyal kimondta a védjegyoltalom megszűnését Ausztria területére nézve. A Lidl e határozat ellen fellebbezést nyújtott be az Oberster Patent- und Markensenathoz (felsőbb szabadalmi és védjegyhivatal).

14 Ebben a helyzetben az Oberster Patent- und Markensenat az eljárását felfüggesztette, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„1 Úgy kell-e értelmezni [...] a 89/104/EGK irányelv 10. cikkének (1) bekezdését, hogy »a lajstromozási eljárás befejezésének időpontja« az oltalom kezdetét jelenti?

2 Úgy kell-e értelmezni [ezen] irányelv 12. cikkének (1) bekezdését, hogy a használat elmaradását kellőképpen igazolja az, ha a védjegyjogosult által követett üzletpolitika megvalósítását a vállalkozáson kívül eső okok hátráltatják, vagy köteles a védjegyjogosult változtatni az üzletpolitikáján ahhoz, hogy időben használhassa a védjegyet?"

A Bíróság hatásköréről

15 Mindenekelőtt meg kell vizsgálni, hogy az Oberster Patent- und Markensenat az EK 234. cikk szerinti bíróságnak minősül-e, és következésképpen a Bíróságnak van-e hatásköre az előterjesztett kérdések megválaszolására.

16 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező szervezet az említett rendelkezés szerinti bíróság jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag a közösségi jog alapján eldöntendő kérdés –, a Bíróság bizonyos tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy a szervezet jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy a szervezet független-e (lásd különösen a C-54/96. sz., Dorsch Consult ügyben 1997. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-4961. o.] 23. pontját, valamint a C-53/03. sz., Syfait és társai ügyben 2005. május 1-jén hozott ítélet [EBHT 2005., I-4609. o.] 29. pontját).

17 E tekintetben – ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 25–29. pontjában tette – meg kell vizsgálni a szabadalmakra vonatkozó 1970. évi törvény (Patentgesetz 1970, BGBl. 259/1970, a továbbiakban: Patentgesetz) rendelkezéseit.

18 E törvénynek az Oberster Patent- und Markensenat hatáskörét és összetételét szabályozó 74. és 75. cikkéből mindenekelőtt az tűnik ki, hogy e szerv megfelel a függetlenségre vonatkozó feltételnek és annak a követelménynek, hogy törvény alapján jött létre. Az említett törvény 74. cikkének 9. §-a továbbá kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az említett szerv tagjai feladataikat teljesen függetlenül látják el anélkül, hogy kötve lennének bármely utasításhoz. Ugyanezen cikk 6. és 7. §-a előírja, hogy a tagok megbízatása öt évre szól, megújítható és kizárólag kivételes és pontosan meghatározott okok miatt kerülhet sor annak idő előtti megszűnésére, ilyen ok az osztrák állampolgárság elvesztése vagy a cselekvőképesség korlátozottá válása.

19 Az Oberster Patent- und Markensenat állandó jellege a Patentgesetz 70. cikkének 2. és 3. §-ából valamint 74. cikkének 1. §-ából vezethető le, mely előírja, hogy ez a hatóság rendelkezik hatáskörrel a Nichtigkeitsabteilung des Patentamtes és a Beschwerdeabteilung des Patentamtes (az osztrák szabadalmi hivatal fellebbezési tanácsa) határozatai ellen benyújtott keresetek – erre vonatkozó határidő nélküli – elbírálására. A szóban forgó hatóság határozatának kötelező jellege ugyanezen rendelkezésekből tűnik ki, hiszen a fent említett keresetek elbírálására vonatkozó hatáskört törvény írja elő, és az nem választható jellegű.

20 Az Oberster Patent- und Markensenat előtti eljárásra vonatkozóan a Patentgesetz 140. cikkének 1. §-a ugyanezen törvény 113–127. és 129–136. cikkére hivatkozik, mely pontosan megállapítja azon eljárási szabályokat, amelyekből kiderül, hogy e hatóság jogszabályokat alkalmaz, és az előtte zajló eljárás kontradiktórius.

21 Mindezekből az következik, hogy az Oberster Patent- und Markensenat az EK 234. cikk szerint bíróságnak minősül, következésképpen a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az e hatóság által neki feltett kérdések megválaszolására.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

22 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kér választ, hogy úgy kell-e értelmezni az irányelv 10. cikkének (1) bekezdését, hogy „a lajstromozási eljárás befejezésének időpontja" az oltalom kezdetét jelenti. Vagyis azt kívánja megtudni, hogy valamely védjegy jogosultja számára a védjegy tényleges használatának megkezdésére előírt ötéves határidő a szóban forgó védjegy oltalmi időszakának kezdetétől számít-e.

23 Az alapügy felperese és az osztrák kormány azon az álláspontón van, hogy a lajstromozás időpontja – vagyis az oltalmi időszaknak az osztrák jog szerinti kezdete – annak az időpontnak felel meg, amely az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése értelmében „a lajstromozási eljárás befejezésének időpontja".

24 Ezzel szemben az alapügy alperese, a francia kormány, valamint az Európai Közösségek Bizottsága szerint „a lajstromozási eljárás befejezésének időpontja" fogalom nem az oltalmi időszak kezdetére vonatkozik, hanem azon időpontra, amikor az illetékes hivatal előtti vizsgálati eljárás véget ér. A Madridi Megállapodás értelmében a nemzetközi lajstromozási eljárás nem érhet véget a nemzeti hatóságok

számára ideiglenes elutasító határozat közlésére nyitva álló határidő lejárta vagy az oltalom e hatóságok általi végleges megerősítése előtt.

25 A feltett kérdésre adandó válasz érdekében mindenekelőtt azt kell kiemelni, hogy valamely védjegy nemzetközi lajtsromozása több jogrendet is érint, mint ahogy az alapügyben is ez az eset áll fenn. Egyfelől alkalmazni kell a Madridi Megállapodás rendelkezéseit, amelyek lényegében meghatározzák a lajstromozásnak a Nemzetközi Iroda előtt zajló részét, másfelől pedig a nemzeti jogszabályokat, melyeknek a közösségi joggal – különösen az irányelvvel – kell összhangban lenniük. E tekintetben az irányelv 1. cikke kimondja, hogy „ezt az irányelvet alkalmazni kell minden olyan védjegyre, [...] amely a tagállamok bármelyikére kiterjedő hatályú nemzetközi lajstromozás tárgyát képezi."

26 Továbbá azt is fontos pontosítani, hogy amint azt az irányelv harmadik preambulumbekezdése kimondja, az irányelvnek nem célja a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok teljes körű közelítése. Az ötödik preambulumbekezdés e tekintetben kiemeli, hogy „a tagállamok továbbra is szabadon határozhatják meg a [...] védjegyek lajstromozásával és törlésével, valamint oltalmuk megszűnésének megállapításával kapcsolatos eljárásjogi rendelkezéseket; [...] meghatározhatják például a védjegy lajstromozására vagy törlésére irányuló eljárás formáját, dönthetnek arról, hogy a védjegy lajstromozására, illetve törlésére irányuló eljárásban érvényesíthetők-e korábbi jogok, valamint arról, hogy a korábbi jogok felszólalás alapján, illetve hivatali vizsgálat keretében érvényesíthetők-e [...]." E preambulumbekezdésekből tehát kitűnik, hogy az irányelv nem harmonizálja a védjegyek lajstromozásának eljárási vonatkozásait.

27 E megállapításokat figyelembe kell venni az irányelv 10. cikke 1. §-ának értelmezése során. E tekintetben megjegyzendő, hogy e rendelkezés nem határozza meg egyértelműen a használati időszak kezdetét, vagyis az általa előírt ötéves határidő kezdőpontját. Ugyanis a rendelkezés megfogalmazása e kezdőpontot a lajstromozási eljáráshoz viszonyítva határozza meg, azonban e területet az irányelv nem harmonizálta. Ahogyan arra a Bizottság is hivatkozik, e megfogalmazás lehetővé teszi az említett határidőnek a nemzeti eljárások sajátosságaihoz való igazítását.

28 Ebből következően a tagállamok szabadon határozhatják meg a lajstromozási eljárás menetét, és ennélfogva szabadon dönthetnek különösen arról, hogy mikor tekintik az eljárást befejezettnek.

29 Valamely nemzetközi lajstromozási eljárás esetében – mint amilyenről az alapügyben is szó van – azon tagállam feladata annak meghatározása, hogy a lajstromozási eljárás befejezésének időpontja saját eljárási szabályainak megfelelően került-e meghatározásra, amelyben a lajstromozási kérelmet benyújtották.

30 Következésképpen nem fogadható el az alapügy felperesének azon elmélete, mely szerint a védjegy lajstromozásának időpontja felel meg az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „lajstromozási eljárás befejezése időpontjának". Ez az elmélet ugyanis az említett rendelkezést kizárólag az osztrák eljárási szabályok fényében értelmezi, holott az e rendelkezésben foglalt időpontot a fent kifejtett okok miatt a különböző nemzeti jogszabályoknak megfelelően eltérően lehet értelmezni.

31 Figyelemmel a fenti megfontolásokra az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz az, hogy az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „lajstromozási eljárás befejezésének időpontját" minden egyes tagállamban az adott tagállam lajstromozási eljárására vonatkozó szabályainak megfelelően kell meghatározni.

A második kérdésről

32 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kér választ, hogy úgy kell-e értelmezni az irányelv 12. cikkének (1) bekezdését, hogy a használat elmaradását kellőképpen igazolja az, ha e védjegy jogosultja által követett üzletpolitika megvalósítását a vállalkozáson kívül eső okok hátráltatják, vagy köteles a védjegyjogosult változtatni az üzletpolitikáján ahhoz, hogy időben használhassa a védjegyet.

33 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a szóban forgó védjeggyel ellátott áruk osztrák piacon való forgalmazásának elhalasztására egyrészt azért került sor, mert a Lidl stratégiája az volt, hogy e termékeket kizárólag a saját elárusítóhelyein forgalmazza, másrészt azért, mert a Lidl első ausztriai áruházainak megnyitását „bürokratikus akadályok" késleltették.

34 Az osztrák kormány kétségeit fejezte ki e kérdés elfogadhatóságát illetően tekintettel arra, hogy a kérdés megfogalmazása túlságosan elvont, és a tények leírása nem elég pontos.

35 Noha igaz, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat a második kérdés alapjául szolgáló tényeknek mindössze egy rövid összefoglalóját tartalmazza, ezzel szemben az alapeljárásban részt vevő felek számos ténybeli elemet hoznak fel, amelyből nem kétséges, hogy e körülmény a jelen esetben nem olyan jellegű, amely maga után vonná a kérdés elfogadhatatlanságát. Ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság tényállásismertetése tömör, mégis lehetővé teszi, hogy a Bíróság kellőképpen megismerje azt a hátteret, amelybe az említett kérdés illeszkedik, annak érdekében, hogy e kérdésre olyan hasznos választ adjon, melynek alapján a kérdést előterjesztő bíróság az alapügyben döntést tud hozni azon ténybeli elemekre is tekintettel, melyeket csak e bíróság mérlegelhet. A második kérdést tehát elfogadhatónak kell tekinteni.

36 Az ügy érdemét illetően az irányelv 12. cikke (1) bekezdésének értelmezésre vonatkozóan a Bírósághoz benyújtott észrevételek megegyeznek abban, hogy a „kellő igazolás" az érintett vállalkozás akaratán kívüli vagy attól független körülményt jelent.

37 Az alapeljárás felperese ugyanakkor pontosítja, hogy valamely vállalkozás stratégiája önmagában sosem jelenthet kellő igazolást, és minden esetben a védjegy jogosultjának a vállalkozáson kívül felmerült nehézségekkel szembeni konkrét magatartását kell vizsgálni.

38 Az alapeljárás alperesének az a véleménye, hogy valamely gazdasági téren ésszerű vállalkozási stratégia megvalósítását hátráltató, a vállalkozáson kívüli okok a védjegy használata elmaradását kellően igazolják.

39 A Bizottság álláspontja szerint a védjegy használatának elmulasztását nem igazolja kellőképpen az, hogy e védjegy jogosultja által követett – általában az ő hatáskörébe tartozó – vállalati stratégia végrehajtását a jogosulton kívüli okok késleltették, hanem a Bizottság szerint e jogosult elmulasztotta e stratégia kellő időben történő megváltoztatását.

40 Az osztrák kormány véleménye az, hogy a védjegy használatának elmaradása kellőképpen igazoltnak tekintendő, amikor ez a komolyan követett vállalati stratégia végrehajtásának olyan késedelme miatt következik be, amely a vállalkozáson kívüli okoknak – különösen jogszabályból eredő vagy gazdasági kényszerítő okoknak – tudható be.

41 Végül a francia kormány azzal érvel, hogy „kellő igazolás" alatt a vállalkozás akaratától független olyan körülményeket kell érteni, mint például a hatósági előírások vagy a *vis maior* esete.

42 Mindenekelőtt azt kell mérlegelni, hogy az irányelv 12. cikkének (1) bekezdése szerinti „kellő igazolás" fogalomnak egységes értelmezést kell-e adni.

43 A közösségi jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy az olyan közösségi jogi rendelkezés fogalmait, amely semmilyen konkrét utalást nem tartalmaz a tagállamok jogára e rendelkezés értelmének vagy terjedelmének meghatározásához, az egész Európai Közösségben önállóan és egységesen kell meghatározni. (lásd e tekintetben a Bíróság C-287/98. sz. Linster-ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-6917. o.] 43. pontját és a C-40/01. sz. Ansul-ügyben 2003. március 11-én hozott ítéletének 26. pontját).

44 A fent hivatkozott Ansul-ítélet 31. pontjában a Bíróság megállapította, hogy az irányelv 10. és 12. cikkében alkalmazott, a védjegy „tényleges használata" fogalmat egységesen kell értelmezni (a fent hivatkozott Ansul-ügyben hozott ítélet 31. pontja). Ugyanis az irányelv 7., 8. és 9. preambulumbekezdéséből, valamint annak 10–15. cikkéből kitűnik, hogy a közösségi jogalkotó a védjegyhez fűződő jogosultság fenntartását a tényleges használat azonos feltételéhez kívánta kötni valamennyi tagállamban, ily módon a védjegy számára biztosított védelem foka nem lehet törvényenként eltérő (az említett ítélet 27. és 29. pontja). Minthogy a kellő igazolás célja az, hogy lehetővé tegye a védjegy tényleges használata elmaradásának igazolását a védjegyjogosultság elvesztésének elkerülése céljából, a kellő igazolás szerepe tehát szorosan kötődik a tényleges használat szerepéhez, így a „kellő igazolás" fogalom az egységes értelmezés ugyanazon követelményének felel meg, mint a védjegy „tényleges használata" fogalom.

45 Következésképpen a Bíróság feladata, hogy az irányelv 12. cikkének (1) bekezdésében szereplő, a „használat elmaradásának kellő igazolása" fogalomnak egységes értelmezést adjon.

46 E rendelkezés azt a helyzetet szabályozza, amikor a védjegyet ugyan lajstromozták, de a jogosult azt nem használja. Amennyiben ez a helyzet megszakítás nélkül öt éven át fennáll, a jogosult elveszti jogosultságát, kivéve ha a használat elmaradását kellőképpen igazolja.

47 Meg kell állapítani, hogy e rendelkezés semmiféle iránymutatást nem tartalmaz az általa említett „kellő igazolás" természetére és jellemzőire vonatkozóan.

48 Azonban a TRIPs-megállapodás – melynek az Európai Közösség is részese – 19. cikkének (1) bekezdése szintén említi a védjegy használatának kötelezettségét, valamint azon indokokat, melyek a használat elmaradását igazolhatják. E fogalomnak az egyezményben szereplő meghatározása támpontot adhat a kellő igazolás irányelvben használt, hasonló kifejezésének értelmezéséhez.

49 Így a TRIPs-megállapodás 19. cikkének (1) bekezdése értelmében a használat elmaradásának jogos indokai közé tartoznak a védjegytulajdonos akaratától függetlenül felmerülő, a védjegy használatát gátló körülmények.

50 Ezek alapján azt kell meghatározni, mely a körülmények képezhetik a védjegy használatának az idézett rendelkezés értelmében vett gátját. Ugyanis nem ritka, hogy a védjegy jogosultjának akaratától függetlenül olyan körülmények merülnek fel adott időpontban, melyek e védjegy használatának előkészületeit akadályozzák, azonban számos esetben e nehézségek áthidalhatók.

51 E tekintetben megállapítandó, hogy az irányelv nyolcadik preambulumbekezdése kimondja, hogy „a Közösségben [...] lajstromozott védjegyek számának csökkentése érdekében [...] alapvető követelmény, hogy a lajstromozott védjegyet ténylegesen használják, illetve a tényleges védjegyhasználat elmulasztása esetén az oltalom megszűnését lehessen megállapítani". E preambulumbekezdésből kitűnik, hogy az irányelv 12. cikkének (1) bekezdésével ellentétes volna a használat elmaradásának kellő igazolása fogalomnak túlzottan tág értelmezést adni. Ugyanis az említett preambulumbekezdés célkitűzésének megvalósítását veszélyeztetné, ha bármilyen csekély akadály – amennyiben a védjegy jogosultjának akaratától független – elegendő volna a védjegyhasználat elmaradásának igazolásához.

52 Különösen, amint azt a főtanácsnok indítványának 79. pontjában helyesen hangsúlyozta, nem elegendő, hogy az olyan „bürokratikus akadályok", mint amilyenekre az alapügyben hivatkoznak, a védjegyjogosult akaratán kívül esnek, de az ilyen akadályoknak a védjegyhez oly módon kell közvetlenül kapcsolódniuk, hogy a védjegyhasználat az érintett adminisztratív eljárás kedvező kimenetelétől függjön.

53 Fontos azonban hozzátenni, hogy a szóban forgó akadálynak nem kell szükségszerűen lehetetlenné tenni a védjegy használatát ahhoz, hogy a védjegyhez kellőképpen közvetlenül kapcsolódónak legyen tekinthető, elegendő az is, ha az akadály a védjegyhasználatot ésszerűtlenné teszi. Ugyanis ha valamely akadály olyan természetű, hogy a védjegy megfelelő használatát veszélyezteti, a védjegy jogosultjától ésszerűen nem várható el, hogy mindezek ellenére a védjegyet használja. Így például nem várható el ésszerűen a védjegy jogosultjától, hogy termékeit versenytársai elárusítóhelyein forgalmazza. Ilyen esetben nem tűnik ésszerűnek azt várni a jogosulttól, hogy vállalati stratégiáját változtassa meg, tehetővé téve ezzel a védjegy használatát.

54 Ebből következik, hogy csak az olyan akadályok igazolhatják kellően a védjegy használatának elmaradását, amelyek kellőképpen közvetlenül kapcsolódnak a védjegyhez, annak használatát lehetetlenné vagy ésszerűtlenné téve, és amelyek e védjegy jogosultjának akaratától függetlenek. Esetről esetre kell mérlegelni, hogy a vállalkozás stratégiájának az akadály megkerülése érdekében történő megváltoztatása ésszerűtlenné teszi-e az említett védjegy használatát. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell e kérdést mérlegelnie, amelyhez az alapügyben fordultak, és amely egyedüliként képes a releváns tények megállapítására.

55 Figyelemmel a fenti megfontolásokra, a második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz az, hogy az irányelv 12. cikkének (1) bekezdése értelmében a védjegy „használatának elmaradását kellőképpen igazolja" az olyan akadály, amely közvetlenül kapcsolódik e védjegyhez, annak használatát lehetetlenné vagy ésszerűtlenné téve, és amely az említett védjegy jogosultjának akaratától független. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy ezen észrevételek alapján az alapügy tényállási elemeit mérlegelje.

A költségekről

56 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi irányelv 10. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „lajstromozási eljárás befejezésének időpontját" minden egyes tagállamban az adott tagállam lajstromozási eljárására vonatkozó szabályainak megfelelően kell meghatározni.

2) **A 89/104/EGK irányelv 12. cikkének (1) bekezdése értelmében a védjegy „használatának elmaradását kellőképpen igazolja" az olyan akadály, amely közvetlenül kapcsolódik e védjegyhez, annak használatát lehetetlenné vagy ésszerűtlenné téve, és amely az említett védjegy jogosultjának akaratától független. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy ezen észrevételek alapján az alapügy tényállási elemeit mérlegelje.**

Aláírások